

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ในวารสารและวิทยานิพนธ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย มีสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลบทความวิจัยทุกบทความที่พิมพ์เผยแพร่ ในวารสารทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย 15 วารสาร จำนวนทั้งหมด 6,263 บทความ และวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ทางทางการแพทย์และสาธารณสุขของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 1,108 เรื่อง ในช่วงเวลาระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ.2543 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ.2552 บทความวิจัยที่เผยแพร่ในวารสารการแพทย์และสาธารณสุขของไทย จำนวน 3 บทความ และข้อมูลวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาทางการแพทย์และสาธารณสุขของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 10 เรื่อง ที่เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้ จากนั้นผู้วิจัยพิจารณาการรายงานระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างสเกลวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปของบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

บทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่นำมาศึกษา มีทั้งหมด 13 เรื่อง พบว่า 9/13 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างสเกลวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และ 4/13 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินคุณภาพชีวิตแต่ผู้วิจัยสร้างสเกลวัดคุณภาพชีวิตขึ้นใหม่ ซึ่งพบว่า 9/13 เรื่อง สร้างสเกลเพื่อวัดตัววัดสุขภาพเกี่ยวกับโรคเรื้อรัง เช่น คุณภาพชีวิตผู้มีปัญหาสายตา คุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ คุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรคหัวใจพิการแต่กำเนิด ที่เหลือเป็นตัววัดสุขภาพในประชากรเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ คุณภาพชีวิตสตรีวัยหมดประจำเดือน ผู้เลิกบุหรี่ และผู้ป่วยเด็ก

1.2 การรายงานระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างสเกลตามประเด็นที่กำหนดไว้

งานวิจัยที่ทบทวนมีทั้งหมด 13 เรื่อง เป็นบทความวิจัย 3 บทความ วิทยานิพนธ์ 10 เรื่อง เมื่อพิจารณาระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติที่ใช้โดยอิงตามมาตรฐานการสร้างสเกล พบว่า ขั้นตอนหรือประเด็นที่มีการรายงานมากที่สุดคือพบในทุกงานวิจัย (13/13 เรื่อง) คือ วิธีการนิยามตัวแปรที่จะวัด การรวบรวมคำถาม การกำหนดประเภทและรูปแบบสเกล และการประเมินความเที่ยงของสเกลโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ประเด็นหรือขั้นตอนอื่น ๆ ที่มีการรายงาน เมื่อเรียงลำดับจากพบมากไปน้อย เป็นดังนี้ การทดสอบสเกลเบื้องต้น พร้อมให้รายละเอียดของวิธีการทดสอบและขนาดตัวอย่าง พบ 12/13 เรื่อง การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา พบ 11/13 เรื่อง โดย 7/11 เรื่องประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3/11 เรื่องเสนอค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index; CVI) การวิเคราะห์รายการคำถาม พบ 10/13 เรื่อง โดย 8/9 เรื่องใช้วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) การนำไปใช้ พบ 6/13 เรื่อง โดยรายงานการกำหนดค่าคะแนนและการแปลผล การตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง พบ 5/13 เรื่องโดยสถิติที่ใช้ เช่น สหสัมพันธ์อย่างง่าย Mann-Whitney U test, Independent two sample t-test และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis), การตรวจสอบความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่าย พบ 2/13 เรื่อง และปรากฏว่าในทุกงานไม่พบการรายงานการประเมินความไว (sensitivity to change) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การกำหนดแนวคิด คำนิยามหรือโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการสร้างสเกลเพื่อวัด เมื่อพิจารณาจากบทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง ทุกงานรายงานว่าทำขั้นตอนนี้ โดยมี 1 งาน ใช้ทุกวิธีการต่อไปนี้ คือ ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี และศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา และนำบางส่วนของสเกลเดิมที่มีอยู่แล้วที่เกี่ยวข้องกับสเกลที่ต้องการสร้างเพื่อวัดคุณภาพชีวิต มี 9 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา มี 2 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญหรือทำการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย และมี 1 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการนำบางส่วนของสเกลเดิมที่มีอยู่แล้วที่เกี่ยวข้องกับสเกลที่ต้องการสร้างเพื่อวัดคุณภาพชีวิต

เมื่อจำแนกตามบทความวิจัย ที่ทบทวนทั้งหมด 3 เรื่อง มี 2 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา และมี 1 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญหรือทำการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย

เมื่อจำแนกตามวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทบทวนทั้งหมด 10 เรื่อง มี 1 งาน ใช้ทุกวิธีการต่อไปนี้ คือ ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี และศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา และนำบางส่วน

ของสเกลเดิมที่มีอยู่แล้วที่เกี่ยวข้องกับสเกลที่ต้องการสร้างเพื่อวัดคุณภาพชีวิต มี 7 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา ที่เหลือ 2 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี และศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา และนำบางส่วนของสเกลเดิมที่มีอยู่แล้วที่เกี่ยวข้องกับสเกลที่ต้องการสร้างเพื่อวัดคุณภาพชีวิตและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญหรือทำการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย วิธีการใดวิธีการหนึ่งร่วมกันอย่างน้อย 2 วิธี

1.2.2 การรวบรวมรายการคำถาม เมื่อพิจารณาจากบทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง ทุกงานรายงานว่าทำขั้นตอนนี้ โดยมี 2 งาน ใช้ทุกวิธีการต่อไปนี้ คือ ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี และศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา และ/หรือสัมภาษณ์เชิงลึก โดยระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญหรือการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย และมี 3 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญหรือทำการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย มี 8 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา

เมื่อจำแนกตามบทความวิจัย ที่ทบทวนทั้งหมด 3 เรื่อง มี 2 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา ที่เหลือ 1 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญหรือทำการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย เมื่อจำแนกตามวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทบทวนทั้งหมด 10 เรื่อง มี 2 งาน ใช้ทุกวิธีการต่อไปนี้ คือ ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี และศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา และ/หรือสัมภาษณ์เชิงลึก โดยระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญหรือการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย และมี 6 งาน ใช้การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษาจากรายงานวิจัยที่ผ่านมา

1.2.3 การกำหนดประเภทและรูปแบบของสเกล เมื่อพิจารณาจากบทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบว่า ทั้งหมดใช้สเกลของลิเคิร์ต (Likert scale) โดย 11/13 เรื่อง กำหนดตัวเลือกของคำตอบเป็น 5 ระดับ ที่เหลืออีก 2 เรื่องกำหนดตัวเลือกของคำตอบเป็น 3 ระดับ

เมื่อจำแนกตามบทความวิจัย พบว่าที่ทบทวนทั้งหมด 3 เรื่อง พบว่า ทั้งหมดใช้สเกลของลิเคิร์ต (Likert scale) โดย 3/3 เรื่อง กำหนดตัวเลือกของคำตอบเป็น 5 ระดับ เช่นเดียวกับวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ทบทวนทั้งหมด 10 เรื่อง พบว่าทั้งหมดใช้สเกลของลิเคิร์ต (Likert scale) โดย 8/10 เรื่อง กำหนดตัวเลือกของคำตอบเป็น 5 ระดับ

1.2.4 การประเมินความตรงตามเนื้อหา จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มี 2/13 เรื่อง ไม่รายงานการประเมินความตรงด้านเนื้อหา ที่เหลือ 11/13 รายงานว่าประเมินความตรงด้านเนื้อหา แต่รายละเอียดของวิธีการที่ใช้แตกต่างกัน โดยพบดังนี้ 3/13 เรื่อง รายงานว่าประเมินความตรงด้านเนื้อหา โดยวิธีการนำไปทดสอบในกลุ่มเป้าหมาย ทำได้โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปสัมภาษณ์กับ

กลุ่มเป้าหมายโดยตรง พิจารณาความเข้าใจในการตอบข้อคำถาม หากกลุ่มเป้าหมายไม่เข้าใจ ข้อความใดจะตัดข้อคำถามนั้นออกไป และการเลือกคำตอบจากตัวเลือกในแต่ละข้อคำถามถ้ามีการเลือกคำตอบในข้อใดข้อหนึ่งมากเกินไป เกินร้อยละ 90 จะตัดข้อคำถามข้อนั้นออกไป, 8/13 เรื่อง รายงานว่าประเมินความตรงด้านเนื้อหา โดยใช้วิธีขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ กรณีเน้นวิธีการเชิงคุณภาพ คือให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นในส่วนต่าง ๆ ของเครื่องมือ แล้วผู้วิจัยนำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้เครื่องมือ สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา พบว่า มีจำนวนระหว่าง 3-9 คน โดยส่วนใหญ่ใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

เมื่อจำแนกตามบทความวิจัย พบว่ามีการรายงานความตรงตามเนื้อหา จำนวน 1/3 เรื่อง โดยใช้วิธีการตรวจสอบเชิงคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ สำหรับวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา พบว่ามีรายงานการประเมินความตรงตามเนื้อหา จำนวน 10 เรื่อง ในจำนวนนี้ใช้วิธีการตรวจสอบเชิงคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 เรื่อง ใช้การตรวจสอบเชิงปริมาณ โดยหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) และตรวจสอบเชิงปริมาณ โดยนำไปทดสอบในกลุ่มเป้าหมาย 3 เรื่องเท่ากัน

1.2.5 การทดสอบสเกลเบื้องต้น จากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบ 12/13 เรื่อง รายงานการทดสอบสเกลเบื้องต้น โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มคนที่มีลักษณะเหมือนประชากรเป้าหมาย จาก 12 เรื่องของงานที่ทบทวนในการวิจัยครั้งนี้ ที่รายงานการทดสอบสเกลเบื้องต้น มี 5/12 เรื่อง ใช้การสัมภาษณ์จากตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนประชากรเป้าหมาย ขนาดตัวอย่างที่ใช้มีจำนวน 30, 47, 52 และ 60 คน ตามลำดับ และ 3/12 เรื่อง ใช้การตอบด้วยตนเอง ขนาดตัวอย่างที่ใช้มีจำนวน 6, 20, 30 คน ตามลำดับ ส่วนงานที่เหลือไม่ระบุวิธีการ

เมื่อจำแนกตามบทความวิจัย ทบทวนทั้งหมด 3 เรื่อง พบ 2 เรื่อง รายงานการทดสอบสเกลเบื้องต้น โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มคนที่มีลักษณะเหมือนประชากรเป้าหมาย เช่นเดียวกันกับวิทยานิพนธ์ที่ทบทวนทั้งหมด 10 เรื่อง ซึ่งทั้งหมดรายงานการทดสอบสเกลเบื้องต้น โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มคนที่มีลักษณะเหมือนประชากรเป้าหมายโดยวิธีการสัมภาษณ์และตอบด้วยตนเอง

1.2.6 การวิเคราะห์รายการคำถาม ในการศึกษาครั้งนี้ เมื่อพิจารณาบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบว่า 4/13 เรื่อง ไม่รายงาน ที่เหลือ 9/13 เรื่อง รายงาน ใน 9 เรื่องที่รายงาน มีรายละเอียดดังนี้ 1 เรื่อง วิเคราะห์รายการคำถามทุกวิธี ได้แก่ 1) การพิจารณาการกระจายคำตอบของแต่ละข้อคำถาม (distribution of response) 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละรายการคำถาม (inter-item correlation) 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อคำถามกับคะแนนรวม (item-total correlation) 4) วิเคราะห์ความสอดคล้องภายในระหว่างแต่ละ

รายการคำถาม (inter-item consistency) และ 5) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล (exploratory factor analysis)

พบว่า มี 2 เรื่อง ใช้วิธีวิเคราะห์รายการคำถามทุกวิธีดังเสนอข้างต้น ยกเว้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อคำถามกับคะแนนรวม โดยสถิติที่ประเมินความสัมพันธ์คือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติที่ใช้ประเมินความสอดคล้องภายในคือสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 1 เรื่อง ใช้วิธีวิเคราะห์รายการคำถามทุกวิธีดังเสนอข้างต้น ยกเว้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละรายการคำถาม 1 เรื่อง ใช้วิธีการพิจารณาการกระจายคำตอบของแต่ละข้อคำถาม และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล (exploratory factor analysis) 1 เรื่อง ใช้วิธีการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในระหว่างแต่ละรายการคำถามและการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล 2 เรื่อง ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล 1 เรื่อง ไม่รายงานวิธีการที่ใช้

จะเห็นว่ากรณีการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล พบ 8/9 เรื่องที่ใช้วิธีการนี้มีรายละเอียดของวิธีการดังนี้ ทุกงานใช้การสกัดปัจจัยด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก (principle component analysis) มีการคัดเลือกจำนวนปัจจัยที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากค่า eigenvalue ที่มากกว่า 1 ในจำนวนนี้เลือกวิธีการหมุนแกนแบบมุมแหลม (oblique) โดย 2 เรื่องใช้วิธี promax ที่เหลือจำนวน 6 เรื่องใช้วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก (orthogonal) ด้วยวิธี varimax 5 เรื่องและวิธี quatimax 1 เรื่อง สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามในแต่ละปัจจัยจะมีเกณฑ์พิจารณาจากค่า factor loading ที่มีค่ามากกว่า 0.4 ข้อคำถามนั้นจะคงอยู่ในปัจจัยนั้น จากงานที่พบทวนพบ 7 งานที่ใช้เกณฑ์นี้ และที่เหลือ 1 งานใช้เกณฑ์จากค่า factor loading ที่มีค่า 0.7 ขึ้นไป

นอกจากนี้พบว่า 5/9 เรื่องใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล ร่วมกับการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายใน

เมื่อจำแนกตามบทความวิจัย ที่พบทวนทั้งหมด 3 เรื่อง พบว่าทั้ง 3 เรื่อง รายงานการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล และอีก 1 เรื่องรายงานวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในระหว่างแต่ละรายการคำถามด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา

สำหรับวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่พบทวนทั้งหมด 9 เรื่อง พบว่า 4/9 เรื่อง ไม่รายงาน ที่เหลือ 6/9 เรื่องรายงาน รายละเอียดดังนี้ 1 เรื่องรายงานครบทุกวิธีดังกล่าวข้างต้น และมี 2 เรื่องรายงานครบทุกวิธียกเว้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อคำถามกับคะแนนรวม อีก 1 เรื่องรายงานครบทุกวิธียกเว้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละรายการคำถาม 1 เรื่อง เป็นพิจารณาการกระจายคำตอบของแต่ละข้อคำถามและการวิเคราะห์ปัจจัยเชิง

สำรวจเพื่อหาโครงสร้างของข้อมูล สุดท้ายอีก 1 เรื่องพิจารณาการกระจายคำตอบของแต่ละข้อคำถามเพียงวิธีเดียว

1.2.7 การประเมินความตรงตามโครงสร้าง จากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบเพียง 5/13 เรื่องที่รายงานการประเมินความตรงเชิงโครงสร้างโดย รายละเอียดของการประเมิน ได้แก่ ความตรงเชิงผู้เข้าโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน ความตรงเชิงจำแนก ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติ Mann-Whitney U test และ Independent two sample t-test การทดสอบในกลุ่มที่ทราบความแตกต่าง โดยใช้วิธีสถิติ Mann-Whitney U test หรือ Independent two sample t-test และการวิเคราะห์ปัจจัย ใช้วิธีสถิติการ วิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ใน 5 เรื่อง ที่รายงานมีรายละเอียดดังนี้ 1 เรื่อง ใช้ทุกวิธีการยกเว้นวิธีการทดสอบในกลุ่มที่ทราบความแตกต่าง มี 1 เรื่องใช้ทุกวิธีการ ยกเว้นวิธีการทดสอบในกลุ่มที่ทราบความแตกต่างและการวิเคราะห์ปัจจัย มี 2 เรื่องใช้วิธีการ ประเมินความตรงเชิงจำแนก และมี 1 งานใช้วิธีการทดสอบในกลุ่มที่ทราบความแตกต่าง ด้วยวิธี Mann-Whitney U test สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน พบการรายงานเฉพาะในวิทยานิพนธ์ เท่านั้น

1.2.8 การประเมินความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ เมื่อพิจารณาจากบทความวิจัยและ วิทยานิพนธ์ ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบว่ามีการรายงานประเด็นการประเมินความตรงตาม เกณฑ์สัมพัทธ์ 2/13 เรื่อง ใน 2 เรื่องนี้รายงานการประเมินความตรงร่วมสมัย (concurrent validity) โดยมีเครื่องมือมาตรฐานในการเปรียบเทียบทั้ง 2 เรื่อง สถิติที่ใช้คือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน

เรื่องแรกมีวิธีการประเมินความตรงร่วมสมัยโดยใช้วิธีการคำนวณค่าความสัมพันธ์ ระหว่างเครื่องมือมาตรฐานซึ่งใช้เครื่องมือ WHOQOL-BREF เทียบกับสเกลที่สร้างขึ้นคือ Pictorial Thai Quality of Life (PTQL) โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สำหรับเรื่องที่สอง โดยใช้วิธีการคำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือมาตรฐานซึ่งใช้ Health Related Self Report Scale (HRSR) เทียบกับสเกลที่สร้างขึ้น โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเช่นกัน ซึ่ง พบการรายงานเฉพาะในบทความวิจัยเท่านั้น สำหรับงานที่เหลือไม่ได้ประเมินความตรงตามเกณฑ์ สัมพัทธ์

1.2.9 การประเมินค่าความเที่ยง จากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบว่า ทุกงานมีการรายงานค่าความเที่ยง ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งเมื่อ จำแนกเป็นบทความและวิทยานิพนธ์ พบการรายงานในทำนองเดียวกัน ได้แก่ บทความวิจัย 3 เรื่อง

และวิทยานิพนธ์ 10 เรื่อง พบว่าทุกงานมีการรายงานค่าความเที่ยง ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.2.10 การทดสอบคุณสมบัติความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (sensitivity to change) จากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง ไม่พบการรายงานในประเด็นดังกล่าว

1.2.11 การรายงานการนำไปใช้ จากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ทบทวนทั้งหมด 13 เรื่อง พบ 6/13 เรื่อง รายงานการนำไปใช้ สิ่งที่ระบุคือวิธีคิดคะแนนและการแปลผล โดยพบเฉพาะในวิทยานิพนธ์เท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ในการพิจารณาระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านการแพทย์และสาธารณสุขของไทยว่าเป็นไปตามมาตรฐานของการสร้างสเกลหรือไม่ พบว่า ในงานที่ทบทวนทั้งหมด 13 งาน ทุกงานมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเป็นไปตามมาตรฐาน ยกเว้นกรณีการประเมินความไวของเครื่องมือ ซึ่งไม่พบในทุกงาน แต่กรณีนี้มักพบได้เสมอ เพราะมีข้อจำกัดสูง และมักจะไม่ปรากฏในงานวิจัยเพียงฉบับเดียว (อาจต้องมิงานวิจัยที่ต่อเนื่องกัน) สำหรับในขั้นตอนอื่น ๆ ที่งานที่ทบทวนได้ดำเนินการ ความแตกต่างของแต่ละงานอยู่ที่รายละเอียดของวิธีการที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน บางงานดำเนินการอย่างครบถ้วน บางงานก็ดำเนินการเพียงบางส่วน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะแก่ผู้ต้องการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตในอนาคตดังนี้

2.1.1 ในขั้นตอนของการนิยามตัวแปรที่จะสร้างสเกลเพื่อวัด ไม่ควรใช้เพียงวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่ควรใช้หลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรมประเภทแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่ผ่านมา ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญและการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย

2.1.2 ควรมีการประเมินความตรงเชิงโครงสร้างเสมอ ซึ่งมีวิธีสถิติหลายวิธีที่สามารถใช้ได้ เช่น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์หรือการทดสอบสมมุติฐาน ไม่จำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจหรือเชิงยืนยันเท่านั้น หากจะใช้การวิเคราะห์ปัจจัยจำเป็นต้องคำนึงถึงขนาดตัวอย่างที่เพียงพอด้วย

2.1.3 กรณีประเมินความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ จำเป็นต้องมั่นใจว่า มีตัววัดที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการเปรียบเทียบ

2.1.4 ในการเผยแพร่การพัฒนาเครื่องมือ ควรนำเสนอรายละเอียดของระเบียบวิธีและวิธีการทางสถิติที่ใช้ให้ครบถ้วนและชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านมีความมั่นใจในการนำไปใช้ต่อไป

2.2 ข้อจำกัด

ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติที่พิจารณาที่ปรากฏในบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาในการศึกษาค้างนี้ เก็บรวบรวมเฉพาะที่ปรากฏในงานที่ทบทวนเท่านั้น ในทางปฏิบัติผู้ศึกษาอาจมีการดำเนินการแต่ไม่ได้แสดงรายละเอียดหรืออธิบายวิธีการไว้ในรายงาน